

Aneta Wolna-Samulak*

Uniwersytet Szczeciński

**BAZA NOCLEGOWA JAKO ISTOTNY ELEMENT
OBSZAROWEGO PRODUKTU TURYSTYCZNEGO
NA PRZYKŁADZIE SZCZECINA**

Streszczenie

Baza noclegowa jest tym składnikiem infrastruktury turystycznej, z której korzystają wyłącznie turyści, a jej wielkość i stan ma bezpośredni wpływ na rozwój turystyki w obszarze lokalnym, tj. miasto. Celem artykułu jest przedstawienie wielkości i struktury bazy noclegowej w Szczecinie oraz zaproponowanie kierunków jej rozwoju na bazie oferowanych przez obszar możliwości uprawiania różnych form turystyki.

W opracowaniu zdefiniowano produkt turystyczny obszaru, bazę noclegową. Omawianą bazę noclegową traktować należy jako integralny element produktu turystycznego obszaru.

Słowa kluczowe: produkt turystyczny obszaru, baza noclegowa, Szczecin

Wprowadzenie

Baza noclegowa stanowi podstawowy element infrastruktury turystycznej umożliwiający korzystanie z walorów turystycznych danego miejsca, w tym miasta. Baza noclegowa jest tym składnikiem infrastruktury turystycznej, z której

* Adres e-mail: aneta.wolna@wzieu.pl.

korzystają wyłącznie turyści, a jej wielkość i stan wpływa na rozwój turystyki na obszarze Szczecina.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest baza noclegowa Szczecina. W artykule wykorzystano najnowsze opracowania statystyczne dotyczące bazy noclegowej Szczecin, tzn. z lat 2009–2014.

W opracowaniu zaprezentowano rozważania teoretyczne (oparte na analizie literatury przedmiotu) wspomagane danymi empirycznymi z Urzędu Statystycznego w Szczecinie, informacjami dotyczącymi Szczecina (walorów naturalnych, bazy noclegowej) dostępnymi w internecie oraz obserwacją własną.

W artykule skupiono się wyłącznie na jednym z elementów produktu turystycznego obszaru, a mianowicie bazie noclegowej, ze względu na to, iż stanowi ona obok walorów i atrakcji turystycznych podstawę kreowania produktu turystycznego obszaru, jakim jest Szczecin.

Na wstępie opracowania zdefiniowano produkt turystyczny i produkt turystyczny obszar, a w dalszej kolejności – bazę noclegową, którą należy traktować jako integralny element produktu turystycznego obszaru.

Celem artykułu jest przedstawienie wielkości i struktury bazy noclegowej w Szczecinie oraz zaproponowanie kierunków jej rozwoju na bazie oferowanych przez miasto możliwości uprawiania różnych form turystyki.

1. Produkt turystyczny obszaru

Przez pojęcie „produkt turystyczny” należy rozumieć dostępny na rynku pakiet materialnych i niematerialnych składników umożliwiających realizację celu wyjazdu turystycznego¹. Produkt turystyczny w wąskim znaczeniu oznacza wszystko to, co stanowi dla turystów przedmiot zakupu (np. usługa hotelarska, transportowa). Szersze rozumienie produktu turystycznego obejmuje natomiast zasoby (walory) turystyczne obszaru, zagospodarowanie turystyczne (wraz z usługami) oraz całość doświadczeń turysty od chwili opuszczenia miejsca zamieszkania do czasu powrotu².

Produkt turystyczny można zdefiniować również jako cały zestaw dóbr, urządzeń turystycznych oraz usług turystycznych umożliwiających turyście

¹ *Kompendium wiedzy o turystyce*, red. G. Gołębski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa–Poznań 2002, s. 67.

² K. Strzelecki, *Miasto i gmina Miastko jako produkt turystyczny*, www.p-e.up.krakow.pl (15.10.2014), za: S. Medlik, *Leksykon podróży, turystyki i hotelarstwa*, PWN, Warszawa 1995, s. 243.

przybycie do miejsca występowania atrakcji turystycznych, pobyt i ich wykorzystanie³. Strukturę tak rozumianego produktu turystycznego przedstawia tabela 1.

Tabela 1

Składniki produktu turystycznego

Dobra i urządzenia turystyczne		Usługi turystyczne	
podstawowe		podstawowe	komplementarne
komplementarne (infrastruktura turystyczna – zagospodarowanie turystyczne)			
<i>walory turystyczne</i>			
naturalne	antropogeniczne	umożliwiają pobyt, dojazd i powrót z miejsca czasowego pobytu	ułatwiają dostęp do walorów oraz dostarczają usługi rekreacyjne i rozrywkowe
	<ul style="list-style-type: none"> • baza noclegowa, żywieniowa i towarzysząca • sieć i środki transportu 		

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Ekonomika turystyki*, red. A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, s. 111.

Produkt turystyczny jest ofertą, którą na rynek turystyczny kieruje przedsiębiorstwo turystyczne lub miejscowość czy region. Może on mieć charakter prosty (np. pojedyncza usługa turystyczna, dobro turystyczne czy obiekt turystyczny) lub złożony (może to być wówczas produkt turystyczny obszaru – miejscowości), jednak zawsze ukierunkowany jest na potrzeby zgłaszane przez turystów⁴.

Szczególnym rodzajem złożonego produktu turystycznego jest produkt turystyczny oferowany przez dany obszar, tzn. produkt turystyczny obszaru (miejscowości). Istotą obszarowego produktu turystycznego jest kompleksowość. Tworzą go różne identyfikowane z danym obszarem produkty proste oraz złożone, które są oferowane przez podmioty działające w danej miejscowości. Produkty te są względem siebie zawsze komplementarne⁵.

Obszarowy produkt turystyczny jest specyficznym, zdeterminowanym geograficznie typem produktu turystycznego. Obejmuje on wewnętrznie złożony zbiór elementów wyróżnionych ze względu na swoją konkretną lokalizację

³ *Marketing usług turystycznych*, red. A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006, s. 74.

⁴ E. Wiśniewski, *Kształtowanie produktów na lokalnym rynku turystycznym na przykładzie Kołobrzegu*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* 2014, nr 806, „Ekonomiczne Problemy Usług” nr 2 (26), s. 283.

⁵ *Ibidem*, s. 284.

w przestrzeni. Do podstawowych elementów tworzących obszarowy produkt turystyczny zalicza się⁶:

- a) dziedzictwo (obejmujące ogół elementów powstałych w wyniku naturalnych procesów przyrodniczych i działalności człowieka, tworzących podstawę dla prowadzenia działalności różnego typu i funkcjonowania obszaru, np. środowisko przyrodnicze, kultura i tradycja);
- b) infrastrukturę (obejmującą elementy powstałe w wyniku działalności człowieka, mające na celu rozwój turystyki, przede wszystkim baza turystyczna i paraturystyczna);
- c) wartość dodaną (obejmującą te atrybuty obszaru, które przynoszą satysfakcję turystom, np. idea czy wizerunek);
- d) organizację i zarządzanie (czyli wszystkie elementy, które pozwalają funkcjonować pojedynczym składnikom w formie spójnej całości, jaką jest obszarowy produkt turystyczny).

Charakterystyczną cechą obszarowego produktu turystycznego jest podporządkowanie jego elementów wspólnej koncepcji zmierzającej do zaspokojenia określonych potrzeb turystów. Dany obszar może zatem oferować kilka produktów skierowanych do różnych grup odbiorców, a istotnym problemem staje się właściwy dobór ich asortymentu⁷.

W ujęciu analitycznym obszarowy produkt turystyczny obejmuje zatem⁸:

- walory turystyczne,
- zagospodarowanie turystyczne,
- usługi turystyczne.

Kreowanie przez obszar (miejscowość) określonego produktu turystycznego wymaga nie tylko istnienia na danym terenie elementów decydujących o istnieniu produktu turystycznego (np. rzeka, las, zabytki) i aktywności w tym zakresie konkretnych podmiotów (przedsiębiorcy turystyczni, organizacje turystyczne czy jednostki samorządu terytorialnego), ale przede wszystkim szeroko pojętej między tymi podmiotami współpracy oraz podejmowania wspólnych działań wspierających poszczególne elementy tego produktu turystycznego (np. ochrona

⁶ J. Kaczmarek, A. Stasiak, B. Włodarczyk, *Produkt turystyczny*, PWE, Warszawa 2005, s. 76, za: B. Meyer, *Znaczenie strategii rozwoju w kreowaniu obszarowego produktu turystycznego*, w: *Gospodarka turystyczna w regionie. Przedsiębiorstwo, samorząd, współpraca*, red. A. Rapacz, Wydawnictwo WSZGRiT, Jelenia Góra–Kielce 2006, s. 260–261.

⁷ *Ekonomika turystyki i rekreacji*, red. A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, s. 209.

⁸ *Ibidem*, s. 211.

walorów turystycznych, inwestowanie w zagospodarowanie turystyczne, wspólna promocja turystyczna)⁹.

2. Baza noclegowa

Ważnym elementem obszarowego produktu turystycznego jest infrastruktura turystyczna, która umożliwi turystom pobyt w miejscu recepcji turystycznej i korzystanie z walorów turystycznych¹⁰. Infrastruktura turystyczna (lub zagospodarowanie turystyczne) to działalność mająca na celu przystosowanie środowiska geograficznego do potrzeb turystyki¹¹. Infrastrukturę turystyczną można zdefiniować również jako „zespół obiektów i urządzeń stanowiących wyposażenie określonego obszaru, szlaku lub miejscowości, umożliwiających zaspokojenie potrzeb ruchu turystycznego”¹².

Zagospodarowanie turystyczne ma ogromny wpływ na zadowolenie turysty. Stan zagospodarowania turystycznego często decyduje o tym, czy turysta po powrocie do miejsca zamieszkania zdecyduje się w przyszłości ponownie odwiedzić daną miejscowość czy region. Zagospodarowanie turystyczne odgrywa również dużą rolę w prawidłowym funkcjonowaniu oraz możliwości uprawiania różnych form turystyki na danym obszarze, np. w konkretnej miejscowości¹³.

Urządzenia umożliwiające zaspokojenie potrzeb turystów stanowią natomiast bazę materialną turystyki. Podstawowymi jej elementami są¹⁴:

- baza noclegowa,
- baza żywieniowa,
- baza transportowa (komunikacyjna),
- baza towarzysząca.

Bez wątpienia najważniejszym elementem zagospodarowania turystycznego (infrastruktury turystycznej) są urządzenia, które umożliwiają turystom nocleg, czyli infrastruktura (baza) noclegowa turystyki.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Strategie rozwoju turystyki w regionie*, red. B. Meyer, D. Milewski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, s. 50.

¹¹ O. Rogalewski, *Zagospodarowanie turystyczne*, WSiP, Warszawa 1979, s. 7, za: A. Kowalczyk, M. Derek, *Zagospodarowanie turystyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010, s. 13.

¹² J. Warszyńska, A. Jackowski, *Podstawy geografii turystyki*, PWN, Warszawa 1978, s. 30, za: A. Kowalczyk, M. Derek, *op.cit.*, s. 15.

¹³ E. Szczepanowska, K. Górnik, R. Drozdowski, B. Grzywacz, *Zagospodarowanie turystyczne Szczecina i jego wpływ na możliwości uprawiania turystyki kwalifikowanej w mieście*, w: *Problemy turystyki i rekreacji*, t. III, red. M. Dutkowskiego, Oficyna In Plus, Szczecin 2010, s. 131.

¹⁴ O. Rogalewski, *op.cit.*, s. 15.

„**Baza noclegowa** to wszelkiego rodzaju obiekty noclegowe, ich części lub części specjalnie dostosowanych środków transportowych, a także wyodrębnione tereny wraz z urządzeniami bezpośrednio związanymi z obsługą osób podróżujących”¹⁵.

Baza noclegowa jako jeden ze składników infrastruktury turystycznej stanowi niezbędny element zagospodarowania turystycznego i odgrywa kluczową rolę w rozwoju turystyki na danym obszarze. Funkcję bazy noclegowej dla turystów mogą pełnić obiekty podlegające kategoryzacji obiektów noclegowych lub niepodlegające. Ze względu na czas wykorzystania można wymienić obiekty sezonowe oraz obiekty świadczące usługi przez cały rok. Wyróżnia się także turystyczne zakłady zakwaterowania zbiorowego oraz miejsca zakwaterowania indywidualnego (kwatery turystyczne i agroturystyczne). Zgodnie z ustawą z 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych obiekt należący do bazy noclegowej to obiekt lub jego część, w którym możliwe jest świadczenie usług hotelarskich¹⁶. Usługi hotelarskie natomiast definiuje się jako krótkotrwałe, ogólnie dostępne wynajmowanie domów, mieszkań, pokoi, miejsc noclegowych, a także miejsc na ustawienie namiotów lub przyczep samochodowych oraz świadczenie w obrębie obiektu usług z tym związanych¹⁷.

Bazę noclegową uznaje się za podstawowy element zagospodarowania turystycznego danego obszaru, np. miasta, a jej wielkość i strukturę uważa się za główne wskaźniki jego zdolności recepcyjnej¹⁸. Baza noclegowa jest tym składnikiem infrastruktury turystycznej, z której korzystają wyłącznie turyści, a jej wielkość i stan ma bezpośredni wpływ na rozwój turystyki na danym obszarze, m.in. miasta, np. Szczecina¹⁹.

W skład bazy noclegowej danego obszaru wchodzi rozmaite obiekty noclegowe. Do najważniejszych obiektów noclegowych zalicza się hotele, motele, pensjonaty, kempingi, domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe,

¹⁵ M. Milewska, B. Włodarczyk, *Hotelarstwo. Podstawowe wiadomości*, PWE, Warszawa 2009, s. 59.

¹⁶ A. Pawlikowska-Piechotka, *Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne*, Novae Res – Wydawnictwo Innowacyjne, Gdynia 2009, s. 43.

¹⁷ Artykuł 3, pkt 8 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (DzU z 2014 r., poz. 196).

¹⁸ D. Milewski, *Regionalne uwarunkowania rozwoju turystyki na przykładzie województwa zachodniopomorskiego*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005, s. 98.

¹⁹ www.szczecin.pl (5.10.2014).

pola biwakowe. Ustawa o usługach turystycznych definiuje wyżej wymienione obiekty następująco²⁰:

1. **Hotel** to obiekt posiadający co najmniej dziesięć pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, świadczący szeroki zakres usług związanych z pobytem klientów.
2. **Motel** to obiekt położony przy drodze, dysponujący parkingiem, posiadający co najmniej dziesięć pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych.
3. **Pensjonat** to obiekt posiadający co najmniej siedem pokoi oraz świadczący dla swoich klientów całodzienne wyżywienie.
4. **Kempingi** (campingi) to obiekty strzeżone umożliwiające nocleg w namiotach, samochodach mieszkalnych (campobusach) i przyczepach samochodowych, przyrządzanie posiłków, parkowanie samochodów, a także świadczące usługi związane z pobytem klientów. Obiekty te mogą dodatkowo umożliwiać nocleg w domkach turystycznych lub innych obiektach stałych.
5. **Domy wycieczkowe** są obiektami mającymi minimum 30 miejsc noclegowych, dostosowanymi do samoobsługi klientów oraz świadczącymi minimalny zakres usług związanych z ich pobytem.
6. **Schroniska młodzieżowe** to obiekty przeznaczone do indywidualnej i grupowej turystyki młodzieżowej, dostosowane do samoobsługi klientów.
7. **Schroniska** są obiektami zlokalizowanymi poza obszarami zabudowanymi, przy szlakach turystycznych, świadczą minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów.
8. **Pola biwakowe** to obiekty niestrzeżone, umożliwiające nocleg w namiotach.

Ustawa o usługach turystycznych ustala pięć kategorii oznaczonych gwiazdkami dla hoteli, moteli i pensjonatów: najwyższa to pięć gwiazdek, a najniższa to jedna gwiazdka. Dla kempingów (campingów) przewidziano cztery kategorie oznaczone gwiazdkami: najwyższa kategoria to cztery gwiazdki, a najniższa to jedna gwiazdka. Dla domów wycieczkowych i schronisk młodzieżowych ustalono trzy kategorie oznaczone cyframi rzymskimi (najwyższa kategoria to kat. I, najniższa – kat. III)²¹.

²⁰ Artykuł 36 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (DzU z 1997 r., nr 133, poz. 884 z późn. zm.; t.j. DzU z 2014 r., poz. 196).

²¹ Artykuł 37 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych.

W statystyce publicznej obowiązuje bardziej rozbudowany system klasyfikacji obiektów noclegowych. GUS do **turystycznych obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania** zalicza:

- a) **obiekty hotelowe**, do których należą: hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe;
- b) **pozostałe obiekty zbiorowego zakwaterowania**, tzn. domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hostele, zakłady uzdrowiskowe, pozostałe turystyczne obiekty noclegowe.

Inny obiekt hotelowy to obiekt noclegowy podzielony na pokoje, podlegający jednemu zarządowi, świadczący pewne usługi, w tym przynajmniej codzienne sprzątanie pokoi, ślanie łóżek i mycie urządzeń sanitarnych (np. obiekt spełniający zadania hotelu, motelu lub pensjonatu, któremu nie została nadana kategoria). Kategoria **pozostałe niesklasyfikowane** obejmuje obiekty, które w czasie niepełnego wykorzystania zgodnie z ich przeznaczeniem lub w części pełnią funkcję obiektów noclegowych dla turystów. Są to m.in.: internaty, domy studenckie, ośrodki rekreacyjno-sportowe. Do **turystycznych obiektów noclegowych indywidualnego zakwaterowania** zaliczane są natomiast pokoje gościnne (kwatery prywatne) oraz kwatery agroturystyczne²².

3. Baza noclegowa Szczecina

Z dostępnych źródeł statystycznych (dane GUS – Bank Danych Lokalnych) wynika, że na koniec lipca 2014 r. na terenie Szczecina znajdowało się łącznie 48 turystycznych obiektów noclegowych z łączną liczbą 6567 miejsc noclegowych. Są to obiekty świadczące usługi noclegowe o zróżnicowanym standardzie. Oferta skierowana do turystów obejmuje zarówno luksusowe i bardziej kameeralne hotele zlokalizowane w centrum miasta, a także tańsze noclegi oferowane przez hostele, kwatery prywatne czy schroniska młodzieżowe.

Przeważającą część bazy noclegowej miasta stanowią obiekty hotelowe (31 hoteli oferujących w sumie 3805 miejsc noclegowych). Źródła wtórne podają, że liczba obiektów hotelowych, w tym innych obiektów hotelowych, prak-

²² *Turystyka w województwie zachodniopomorskim w latach 2010–2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2013, s. 9–11.

tycznie nie uległa zmianie w ciągu analizowanych sześciu lat. Jedynie ogólna liczba innych obiektów noclegowych wzrosła z 11 w 2009 r. do 17 w 2014 r.

W analizowanym okresie zaobserwowano niewielki wzrost liczby miejsc noclegowych w obiektach hotelowych i innych obiektach noclegowych. W stosunku do roku 2009 nastąpił przyrost miejsc noclegowych w analizowanych obiektach o 1136 miejsc, tzn. z 5431 miejsc noclegowych w 2009 r. do 6567 miejsc noclegowych w 2014 r. W tabeli 2 przedstawiono rodzaj i liczbę obiektów noclegowych stanowiących bazę noclegową Szczecina.

Tabela 2

Stan i wielkość bazy noclegowej (turystycznych obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania) Szczecina w latach 2009–2014

Rodzaj obiektu	Lata					
	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Obiekty hotelowe	31	31	30	31	33	31
• ogółem,	19	19	19	19	19	19
• hotele,	12	12	11	12	14	12
• w tym inne obiekty hotelowe						
Miejsca noclegowe w obiektach hotelowych	3805	3880	3772	3717	4244	4216
• ogółem,	3105	3102	3102	2967	3440	3608
• hotele,	700	778	670	750	804	608
• inne obiekty hotelowe						
Inne obiekty noclegowe	17	18	21	16	18	11
• ogółem						
• w tym pozostałe obiekty zbiorowego zakwaterowania, tj.:						
– szkolne schroniska młodzieżowe	3	3	3	2	4	4
– zespoły domków turystycznych	1	1	1	1	1	1
– kempingi	1	1	1	1	1	1
– pola biwakowe	0	0	0	1	0	0
– ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	0	0	0	1	0	0
– hostele	3	4	4	1	1	0
• w tym pozostałe turystyczne obiekty noclegowe (niesklasyfikowane)	8	8	10	9	11	5
• w tym turystyczne obiekty indywidualnego zakwaterowania (pokoje gościnne, kwatery prywatne)	1	1	2	2	0	0
Miejsca noclegowe w innych obiektach noclegowych	2762	3120	3439	2677	2567	1215
• ogółem						
Łączna liczba obiektów hotelowych i innych obiektów noclegowych	48	49	51	47	51	42
Łączna liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelowych i innych obiektach noclegowych	6567	7000	7211	6394	6811	5431

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl (4.01.15).

Jak już wcześniej wspomniano, bazę noclegową Szczecina w większości tworzą obiekty hotelowe, tzn. hotele. Są to przeważnie hotele zlokalizowane

w centrum miasta i należące do znanych międzynarodowych sieci hotelowych tj. Orbis/Accor (hotele Novotel i Ibis), Rezidor (hotel Radisson BLU) oraz Louvre Hotel Group (hotel Campanile). Kategorię hoteli i ich stan w poszczególnych latach przedstawiono w tabeli 3. Łączna liczba hoteli w analizowanych latach nie uległa zmianie i wynosi 19 obiektów. W Szczecinie nie ma w ogóle hoteli o kategorii pięciu gwiazdek, najwięcej jest natomiast hoteli trzygwiazdkowych.

Tabela 3

Liczba hoteli według kategorii w Szczecinie w latach 2009–2014

Kategoria hotelu	Lata					
	2014	2013	2012	2011	2010	2009
*****	0	0	0	0	0	0
****	4	4	4	4	4	4
***	6	7	7	6	6	6
**	4	3	3	4	4	4
*	5	5	5	5	5	5
RAZEM	19	19	19	19	19	19

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl (4.01.15).

Obok obiektów hotelowych, tj. hoteli (według danych GUS w Szczecinie nie ma moteli ani pensjonatów), bazę noclegową Szczecina stanowią również inne obiekty noclegowe. Ich ogólna liczba w 2014 r. wyniosła 17 obiektów oferujących w sumie 2762 miejsc noclegowych. Do grupy innych obiektów noclegowych zlokalizowanych na obszarze Szczecina (dane na 2014 r.) należą: trzy szkolne schroniska młodzieżowe, zespół domków turystycznych, pole biwakowe, trzy hostele oraz osiem pozostałych obiektów niesklasyfikowanych (np. internaty, domy studenckie, hotele robotnicze) i turystyczny obiekt indywidualnego zakwaterowania, tzn. pokój gościnny czy kwatera prywatna (jeden obiekt). W 2011 r. wśród innych obiektów noclegowych znajdował się jeden ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy, jednak od 2012 r. do analizowanego 2014 r. nie jest już ujęty w tej grupie. Od 2009 r. w kategorii omawianych innych obiektów noclegowych przybyło 1547 miejsc noclegowych.

Podsumowując stan bazy noclegowej w Szczecinie, należy stwierdzić, że od 2009 do 2014 r. liczba obiektów hotelowych ogółem nie zmieniła się i wynosi 31. Wyjątek stanowił jednak 2010 r., kiedy odnotowano minimalny wzrost ogólnej liczby obiektów hotelowych (33) oraz 2012 r., w którym odnotowano minimalny

spadek ogólnej liczby obiektów hotelowych do 30. Od 2009 r. w Szczecinie nie przybył ani jeden hotel. Liczba hoteli w tym mieście nadal jest stała i wynosi 19 obiektów o kategorii od jednej do czterech gwiazdek. W porównaniu z 2009 r. wzrosła natomiast liczba innych obiektów noclegowych. W 2009 r. łączna liczba tych obiektów wynosiła 11, a w 2014 r. – 17. Łączna liczba obiektów hotelowych i innych obiektów noclegowych od 2009 do 2014 r. wzrosła z 42 do 48. Analogicznie łączna liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelowych i innych obiektach noclegowych uległa zwiększeniu o 1136 miejsc.

4. Proponowane kierunki rozwoju bazy noclegowej Szczecina na podstawie proponowanych przez miasto form uprawiania turystyki

W procesie tworzenia obszarowego produktu turystycznego istotne znaczenie mają posiadane przez dany teren zasoby. Wśród tych zasobów obok walorów i atrakcji turystycznych (naturalnych i antropogenicznych) podstawowe znaczenie ma baza noclegowa, której liczba, rodzaj i jakość mogą stymulować lub utrudniać kreowanie produktów turystycznych²³. Oferowanie przez dany obszar (miejscowość) możliwości uprawiania przez odwiedzających (turystów) różnych form turystyki jest fundamentem tworzenia produktów turystycznych na tym terenie.

Głównymi typami turystyki proponowanymi przez Szczecin są:

- a) turystyka miejska – zabytki, obiekty kulturalne i ich oferta kulturalna, szlaki turystyczne, tereny zielone położone w centrum i na obrzeżach miasta;
- b) turystyka biznesowa – hotele, centra konferencyjne, centra targowo-konferencyjne na obszarze miasta;
- c) turystyka medyczna – kliniki, gabinety lekarskie, szpitale na obszarze miasta;
- d) turystyka zdrowotna (spa i wellness) – hotele, gabinety odnowy biologicznej, gabinety kosmetyczne na obszarze miasta;
- e) turystyka wodna (żeglarstwo, kajakarstwo) – Zalew Szczeciński, dolina Odry, jezioro Dąbie;

²³ B. Meyer, A. Pansiuk, A. Sawińska, *Baza noclegowa jako determinanta kreowania produktu turystycznego „Pomorska droga Świętego Jakuba” w województwie zachodniopomorskim*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2013, nr 785, „Ekonomiczne Problemy Turystyki” nr 4 (24), s. 131–132.

- f) turystyka kwalifikowana (piesza, rowerowa, konna) – tereny zielone (puszcze, parki), szlaki turystyczne na terenie miasta i na jego obrzeżach.

Szczecin to miasto portowe otoczone przez tereny zielone i zbiorniki wodne sprzyjające rozwojowi rozmaitych form turystyki. To także liczne zabytki związane z historią miasta, ciekawa nowoczesna architektura oraz coraz bogatsza oferta kulturalna i sportowo-rekreacyjna. Jako stolica województwa zachodniopomorskiego, a także jedno z większych miast w Polsce powinien posiadać bardzo dobry stan zagospodarowania turystycznego, w szczególności pod względem bazy noclegowej.

Dokonując porównania proponowanych przez miasto form aktywności turystycznej ze stanem bazy noclegowej, można dostrzec pewne braki w tym istotnym elemencie zagospodarowania turystycznego. Z zaprezentowanych w opracowaniu danych wynika, iż podstawę bazy noclegowej Szczecina stanowią hotele głównie cztero- i trzygwiazdkowe. Obecnie Szczecin nie posiada żadnego hotelu pięciogwiazdkowego, z którego usług mogliby korzystać turyści biznesowi czy medyczni. W najbliższej przyszłości mają powstać trzy nowe hotele zlokalizowane w różnych punktach miasta. Mają to być dwa hotele czterogwiazdkowe oraz jeden hotel biznesowy²⁴.

W Szczecinie brakuje pensjonatów, hosteli oraz kempingów. Takie obiekty jak hostele są popularne wśród młodych turystów poszukujących w odwiedzanym mieście taniej formy noclegu. Obecność w Szczecinie pensjonatów byłaby natomiast wskazana ze względu na turystów ceniących sobie większą prywatność i kameralność.

Biorąc pod uwagę to, że Szczecin aktywnie promuje turystykę wodną i oferuje również konkretny produkt turystyczny w postaci „Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego”, wadą jest to, że miasto posiada tylko jeden kamping.

W Szczecinie zauważa się tendencję rozwoju rynku prywatnych apartamentów. Ta prywatna baza noclegowa staje się coraz bardziej popularną wśród turystów formą noclegu. Prywatne apartamenty są dobrą, jeśli chodzi o warunki noclegowe (dobra lokalizacja, często luksusowe i nietuzinkowe wyposażenie) i bardziej konkurencyjną cenowo alternatywą w stosunku do hoteli. Szczecin podąża powoli śladem innych dużych i atrakcyjnych turystycznie miast w Polsce

²⁴ M. Rudnicki, *Nowy hotel na Podzamczu*, www.mmszczecin.pl (16.10.2014); *Szczecin: Rusza budowa ekskluzywnego hotelu*, www.gs24.pl (16.10.2014); *Trzy nowe hotele w Szczecinie w ciągu trzech najbliższych lat*, www.gazeta.pl (16.10.2014).

tj. Krakowa, Wrocławia czy Poznania, w których takie rodzaje obiektów noclegowych jak prywatne apartamenty istnieją już od dawna.

Podsumowanie

Istotnym elementem zagospodarowania turystycznego są urządzenia, które zapewniają turystom nocleg. Potrzeba noclegu jest jedną z ważniejszych potrzeb bytowych turystów oraz osób odwiedzających miasto w różnych celach, którą to miasto powinno zaspokoić w ramach oferowanych usług turystycznych. Istnienie odpowiedniej bazy noclegowej dostosowanej do potrzeb, oczekiwań i zdolności finansowych turystów przyczynia się do wzrostu intensywności ruchu turystycznego. I odwrotnie, zwiększony ruch turystów sprzyja rozwojowi bazy noclegowej.

Baza noclegowa stanowi istotny element produktu turystyczny obszaru, w tym przypadku Szczecina. Aby produkt ten w pełni spełniał oczekiwania turystów krajowych czy zagranicznych, potrzebna jest urozmaicona baza noclegowa dostosowana do walorów turystycznych miasta, oferowanych produktów turystycznych oraz potrzeb turystów.

Baza noclegowa Szczecina jest ciągle słabo zróżnicowana, ale zauważa się jej rozwój. W mieście powstają nowe obiekty hotelarskie – głównie hotele oraz coraz więcej alternatywnych w stosunku do nich obiektów, tj. hostele, pensjonaty czy prywatne apartamenty. Obok bazy noclegowej będącej podstawą rozwoju turystyki na danym obszarze miasto oferuje turystom rozmaite możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego (np. jazda na rowerze, żeglarstwo, zwiedzanie zabytków, muzeów, rozrywkę, zakupy), a przede wszystkim zapewnia urokliwe miejsca i mnóstwo zieleni.

Literatura

Ekonomika turystyki, red. A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.

Ekonomika turystyki i rekreacji, red. A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011.

Gospodarka turystyczna, red. A. Panasiuk, PWN, Warszawa 2008.

Hotelarstwo, usługi, eksploatacja, zarządzanie, red. A. Panasiuk, D. Szostak, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.

Kaczmarek J., Stasiak A., Włodarczyk B., *Produkt turystyczny. Pomysł, organizacja, zarządzanie*, PWE, Warszawa 2010.

- Kompendium wiedzy o turystyce*, red. G. Gołembski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa–Poznań 2002.
- Kowalczyk A., Derek M., *Zagospodarowanie turystyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.
- Kurs na Szczecin. Turystyka wodna w Szczecinie* – publikacja elektroniczna.
- Łuczak M., *Koncepcja marketingowa produktu turystycznego obszaru* – publikacja elektroniczna.
- Marcinkiewicz C., *Zarządzanie produktem turystycznym (z elementami psychologii)*, Oficyna Wydawnicza „Humanitas”, Sosnowiec 2010.
- Marketing usług turystycznych*, red. A. Panasiuk, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- Milewska M., Włodarczyk B., *Hotelarstwo. Podstawowe wiadomości*, PWE, Warszawa 2009.
- Milewski D., *Regionalne uwarunkowania rozwoju turystyki na przykładzie województwa zachodniopomorskiego*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005.
- Miniprzewodnik po Szczecinie* – publikacja elektroniczna.
morzeprzygody.eu.
nadmorski-szczecin.edu.pl.
- Pawlicz A., *Promocja produktu turystycznego. Turystyka miejska*, Difin, Warszawa 2008.
- Pawlikowska-Piechotka A., *Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne*, Novae Res – Wydawnictwo Innowacyjne, Gdynia 2009.
- Raport o stanie miasta Szczecin 2006. Położenie miasta i jego środowisko przyrodnicze* – publikacja elektroniczna.
- Strategie rozwoju turystyki w regionie*, red. B. Meyer, D. Milewski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.
- Szczecin – raport o stanie miasta 2014. Turystyka* – publikacja elektroniczna.
- Szczepanowska E., Górnik K., Drozdowski R., Grzywacz B., *Zagospodarowanie turystyczne Szczecina i jego wpływ na możliwości uprawiania turystyki kwalifikowanej w mieście*, w: *Problemy turystyki i rekreacji*, t. III, red. M. Dutkowski, Oficyna In Plus, Szczecin 2010.
- Turystyka w województwie zachodniopomorskim w latach 2010–2012*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2013.
- www.bip.um.szczecin.pl.
www.ekonom.ug.edu.pl.
www.gazeta.pl.
www.gs24.pl.

www.mmszczecin.pl.

www.stat.gov.pl.

www.szczecin.eu.

www.szczecin.pl.

www.szlaki24.pl.

www.zamek.szczecin.pl.

www.zuk.szczecin.pl.

Zawistowska H., *Rola Unii Europejskiej w poprawie jakości produktów turystycznych, w: Kierunki rozwoju badań naukowych w turystyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN–Wydawnictwo AE w Poznaniu, Warszawa 2003.

ACCOMMODATION AS AN ESSENTIAL COMPONENT OF THE TOURISM PRODUCT OF AREA ON THE EXAMPLE OF SZCZECIN

Summary

Accommodation as a component of the tourism infrastructure is used by tourists only. Its size and condition has a direct impact on the development of tourism in the whole region, or the city, i.e. in Szczecin.

The aim of this article is to show size and structure of the Szczecin's accommodation as well as to present possibilities of its development – based on types of tourism on this territory.

This paper describes the tourism product of area and accommodation facilities. Accommodation described in the article should be treated as an integral part of the tourism product of area.

Keywords: tourism product of area, accommodation, Szczecin

Translated by Aneta Wolna-Samulak

REGIONALNE PROBLEMY ROZWOJU TURYSTYKI

